

Luonnos 10.7.2018

Jalostuksen tavoiteohjelma 2019-2023

Kromfohländer

Hyväksytty rotua harrastavan yhdistyksen yleiskokouksessa [2.9.2018]
Hyväksytty rotujärjestön yleiskokouksessa [pp.11.2018]
SKL:n jalostustieteellinen toimikunta hyväksynyt [pp.kk.vuosi]

Sisällys

1. YHTEENVETO	3
2. RODUN TAUSTA	4
3. JÄRJESTÖORGANISAATIO JA SEN HISTORIA	4
4. RODUN NYKYTILANNE	5
4.1. Populaation rakenne ja jalostuspohja	5
4.2. Luonne ja käyttäytyminen sekä käyttöominaisuudet	11
4.2.1. Rotumääritelmän maininnat luonteesta ja käyttäytymisestä sekä rodun käyttötarkoituksesta	11
4.2.2. Luonne ja käyttäytyminen päivittäistilanteissa	11
4.2.3. Käyttö- ja koeominaisuudet	11
4.2.4. Kotikäyttäytyminen ja lisääntyminen	12
4.2.5. Yhteenveto rodun käyttäytymisen ja luonteen keskeisimmistä ongelmakohtista sekä niiden korjaamisesta	13
4.3. Terveys ja lisääntyminen	14
4.3.1. PEVISA-ohjelmaan sisällytetyt sairaudet ja viat	14
4.3.2. Muut rodulla todetut merkittävät sairaudet ja viat	14
4.3.3. Yleisimmät kuolinsyyt	18
4.3.4. Lisääntyminen	18
4.3.5. Sairauksille ja lisääntymisongelmille altistavat anatomiset piirteet	19
4.3.6. Yhteenveto rodun keskeisimmistä ongelmista terveydessä ja lisääntymisessä	19
4.4. Ulkomuoto	19
5. YHTEENVETO AIEMMAN JALOSTUKSEN TAVOITEOHJELMAN TOTEUTUMISESTA	22
6. JALOSTUKSEN TAVOITTEET JA TOTEUTUS	23
6.1. Jalostuksen tavoitteet	23
6.2. Suositukset jalostuskoirille ja yhdistelmille	24
6.3. Rotujärjestön toimenpiteet	24
6.4. Uhat ja mahdollisuudet sekä varautuminen ongelmiin	25
6.5. Toimintasuunnitelma ja tavoiteohjelman seuranta	26
7. LÄHTEET Koiranet Jalostustietojärjestelmä Kasvattajakollegion terveystietokanta 2018 Saksasta ja Ruotsista saadut tiedot 2018 Suomen Kennelliiton www-sivut	26
8. LIITTEET	26

1. YHTEENVETO

Kuvaus rodusta ja sen käyttötarkoituksesta

Kromfohrländer on yksi nuorimmista saksalaisista koiraroduista ja hyväksytty kansainvälisesti vuonna 1955. Se on keskikokoinen seura- ja kotikoira ja kuuluu FCI:n ryhmään 9, seura- ja kääpiökoirat.

Vaikka rodun taustalla on mahdollisesti sekä metsästyskoiria että terrieritaustaa, rotu on luokiteltu seurakoiraksi eikä sillä muuta käyttötarkoitusta ole historiansa varrella ollut. Nykyisellään kromfohrländereitä on paljon mukana niin agility- kuin toko-harrastuksissakin. Nopeaoppinen ja vilkas rotu onkin näissä lajeissa osoittautunut erinomaiseksi.

Rodun tilanne ja jalostustavoitteet

Kromfohrländereiden kasvatus tapahtuu kokonaan rotuyhdistyksen piirissä, mikä on erittäin arvokasta jalostuksen kannalta. Rodussa ei tarvitse kantaa huolta yhdistyksen ulkopuolella tapahtuvasta kasvatuksesta tai rekisteröimättömistä pentueista. Kasvattajien, harrastajien ja yhdistyksen välinen yhteistyö ja tiedonvaihto on toimivaa ja avointa. Rodulla esiintyviä perinnöllisiä sairauksia vastustetaan kasvattajien ja jalostusurosten omistajien vapaaehtoisuuden pohjalta ja tämä toimintatapa on osoittautunut toimivaksi. Tästä johtuen yhdistyksessä ei ole katsottu tarpeelliseksi liittyä PEVISA-ohjelmaan. Nämä olosuhteet antavat myös hyvän lähtökohdan jalostuksen haasteiden kohtaamiseen ja toiminnan kehittämiseen. Yhdistyksen tavoitteena on säilyttää hyvä ja luottamuksellinen yhteistyö, joka on keskeinen tekijä tiedonkeruun, -käytön ja -välityksen onnistumisessa sekä kehittämisessä.

Kromfohrländer on nuori ja lukumääräisesti pieni rotu. Ongelmana on pienelle rodulle tyypillinen jalostuspohjan kapeus ja kannan suuri sukusiitosaste. Perinnölliset sairaudet, joista merkittävimpinä mainittakoon harmaakaihi, epilepsia, hyperkeratoosi ja erilaisten autoimmuunisairauksien kirjo, kiusaavat koirakantaamme jalostusvalinnoin tapahtuvasta aktiivisesta vastustamisesta huolimatta. Geenipohjan laajentaminen ja sukusiitosasteen pienentäminen ovat tärkeimmät tavoitteet tulevaisuudessa rodun elinkelpoisuuden säilyttämiseksi. Tästä syystä rotuyhdistys kannustaa kasvattajia ulkomaalaisten mahdollisimman kaukaisten sukulaisten käyttöön jalostuksessa. Valitettavasti muiden maiden kromfohrländerit kärsivät samoista ongelmista. Vuonna 2011 on käynnistetty aktiivinen pohjatyo geenipohjan laajentamiseksi roturisteytyksien avulla. Roturisteytyshanke on edennyt hyvässä yhteistyössä ja tuottanut neljä ensimmäisen ja kaksi toisen sukupolven roturisteytyspentuetta.

Tärkeimmät suositukset jalostuskoirille

Edellisessä JTO:ssa asetetut tavoitteet ovat toteutuneet joiltain osin. Kasvatus on säilynyt rotuyhdistyksen piirissä ja asioista keskustellaan avoimesti. Jäsenistöä ja kasvattajia kannustetaan aktiivisesti ilmoittamaan kasvattajakollegiolle koirien terveydentilassa tapahtuneista muutoksista. Luonne ja rakenne vastaavat asetettuja tavoitteita. Sukusiitosaste on laskenut hieman roturisteytysten ansiosta.

Osa tavoitteista jäi kuitenkin toteutumatta. Terveystilanne on pysynyt ennallaan, vaikka pyrkimyksenä oli sen kohentaminen. Koiramäärän kasvattaminen ei myöskään onnistunut.

Jalostuksen tavoitteena on mahdollisimman terve ja elinvoimainen sekä rotumääritelmän mukainen koirakanta. Geenipohjan kapeuteen pyritään vaikuttamaan roturisteytysprojektin suunnitelmallisella jatkamisella sekä lisäämällä ulkomaalaisten urosten käyttöä.

Jalostuksen tavoitteena on vaalia kromfohländerille tyypillisiä luonteenpiirteitä, hillittyä käytöstä ja pidättyväisyyttä vieraita kohtaan sekä välttää metsästysviettiä. Tavoitteena on säilyttää kromfohländerin ketterä ja hyvä rakenne, jolloin se soveltuu monipuolisiin harrastuksiin.

Terveysaasteita ovat tällä hetkellä epilepsia, autoimmuunisairaudet, katarakta, hyperkeratoosi, sydänsairaudet, allergiat, nivelongelmat ja virtsatiesairaudet. Jalostusyhdistelmillä pyritään vaikuttamaan siihen, että ongelmia saataisiin karsittua.

Jalostusvalinnoissa kiinnitetään huomiota erityisesti terveyteen ja luonteeseen. Ulkomuotokriteereistä voidaan tarvittaessa joustaa.

2. RODUN TAUSTA

Kromfohländerin syntymässä on suuri osuus sattumalla. Vuonna 1945 rouva Ilse Schleifenbaum otti hoiviinsa Kromfohrin alueen metsissä vaeltaneen koiran. Koira paljastui griffoniksi, ranskalaiseksi, karkeakarvaiseksi seisojaksi. Tämä "Peter" jäi historiaan astuttuaan naapurin kettuterrierin "Fiffin." Fiffin kerrotaan olleen paperiton ja mustavalkoinen kettuterrieri. Astumisen seurauksena syntyi Fiffille pentueellinen valkovoittoisia pentuja, joilla oli kellertävän ruskeita laikkuja. Pentueen koosta ei ole tietoa. Koirat erosivat kaikista tunnetuista roduista ollen elegantteja, eloisia, keskikokoisia, uskollisia ja oppivia. Schleifenbaum päätti luoda näistä koirista uuden rodun. Rotu tunnustettiin FCI:ssä jo vuonna 1955.

Ennen rodun tunnustamista FCI:ssä on rodun kantakirjaan merkitty vain Peter ja Fiffi sekä näiden jälkeläisiä. Vuonna 1960 rotuun otettiin narttu nimeltä "Elfe". Oletetaan, että se olisi ollut paperiton kettuterrieri, jonka taustalla oli jo ennestään kromfohländerin geenejä. Tämän jälkeen kantakirjaan ei ole merkitty kannan ulkopuolisia yksilöitä, joille olisi kirjattu jälkeläisiä.

Rodussa on karvapeitteen mukaan kaksi eri muunnosta, karkeakarvainen ja sileäkarvainen. Karkea- ja sileäkarvainen muunnos ovat rodun kotimaassa niin tiiviisti nivoutuneita, ettei geneettisen monimuotoisuuden lisääminen ole mahdollista karvatyyppien välisin muunnoksin.

Ensimmäiset koirat Suomessa, koiramäärän kehitys

Vuonna 1962 Maria Åkerblom toi Saksasta Suomeen ensimmäisen kromfohländerin, narttu Blaeki vom Lennebergin, joka oli astutettu Alex von Mazeppa-nimisellä uroksella. Blaeki synnytti kuusi pentua, jotka Åkerblomin kolmen muun saksantuonin kanssa muodostivat tulevine pentuineen Suomen kromfohländerkannan perustan.

Suomessa kasvatetaan enimmäkseen rodun karkeakarvaista, parrallista muunnosta, joka on rodun alkuperäinen tyyppi. Suomessa on syntynyt vain yksi sileäkarvaista muunnosta edustava kromfohländerpentue vuonna 2012.

Kromfohländereitä on Suomessa viime vuosina rekisteröity 24-53 pentua vuosittain. Vuoden 2017 rekisteröintilastoissa rotu oli sijalla 201. Suomessa on viimeisten 10 vuoden aikana toiminut 22 kromfohländerkasvattajaa. Kasvattajista seitsemän on kasvattanut vain yhden pentueen. Yli viisi pentuetta on kasvattanut vain kuusi kasvattajaa.

3. JÄRJESTÖORGANISAATIO JA SEN HISTORIA

Nykyinen rotua harrastava yhdistys/järjestö ja aiemmat rotujärjestöt

Suomen kromfohrländeryhdistys on toiminut 35 vuotta jossain muodossa. 1976 perustettiin Suomen Seura- ja Kääpiökoirayhdistyksen kromfohrländeralajaosto. Vuonna 1997 perustettiin Kajaanissa Suomen kromfohrländer ry. Samana vuonna yhdistys hyväksyttiin myös Suomen Kennelliitto ry:n ja Suomen Seurakoirayhdistys ry:n jäseneksi. Yhdistys kuuluu myös Helsingin seudun kennelpiiriin sekä Suomen Agilityliittoon. Vuodesta 2000 alkaen on koirista kerätty keskitettyä terveystietoa.

Rotua harrastavan yhdistyksen tai järjestön jäsenmäärä ja sen kehitys

Suomen kromfohrländer ry:n jäsenmäärä on viimeisten viiden vuoden aikana kasvanut 77 jäsenellä, jäsenmäärä 2017 oli 376. Kasvattajilla on tapana liittää uudet pennunomistajat ensimmäiseksi vuodeksi yhdistyksen jäseniksi, joten pentumäärän vaihtelu miltei selittää jäsenmäärän vaihtelun.

Jalostusorganisaation rakenne ja jalostustoimikunnan tehtävät

Suomen kromfohrländer ry toimii itsenäisesti jalostuksen ohjaamisessa. Sen jalostusta ohjaava elin on kasvattajakollegio, joka kerää terveystietoja sekä antaa ohjeita ja jakaa tietoa kasvattajille. Kollegion valitsee yhdistyksen hallitus ja siinä on korkeintaan kuusi jäsentä.

Kollegion tehtävinä ovat:

- Jakaa rotutietoutta kasvattajille
- Neuvoa ja opastaa uusia kasvattajia kaikin tavoin
- Laatia ja ylläpitää jalostussuosituksia
- Vastata jalostusneuvontapyyntöihin
- Kerätä tietoja toteutuneista jalostusyhdistelmistä
- Järjestää tarvittaessa jalostuskatselmuksia ja -tarkastuksia
- Laatia vuosittain Suomen Kromfohrländer ry:n kevätkokoukseen toimintakertomus
- Laatia vuosittain yhdistyksen syyskokoukseen toimintasuunnitelma
- Osallistua toimialuettaan käsitteleviin koulutuksiin
- Tukea toimintaa, jolla pyritään tiedon lisäämiseen koiran perinnöllisistä ominaisuuksista, terveydestä ja sairauksista
- Pitää yhteyttä pentuvälittäjään
- Huolehtia jalostuksen tavoiteohjelman päivittämisestä Suomen Kennelliitto ry:n vaatimusten ja ohjeiden mukaan ja hyväksyttää päivitykset SKL:lla ja Suomen Seurakoirayhdistyksellä

Viime vuosina kollegio on myös tukenut ja edistänyt roturisteytys Hanketta.

4. RODUN NYKYTILANNE

4.1. Populaation rakenne ja jalostuspohja

Taulukko 1. Vuositilasto – rekisteröinnit

Vuositalasto - rekisteröinnit

	2017	2016	2015	2014	2013
Pennut (kotimaiset)	24	38	32	53	25
Tuonnit	1				
Rekisteröinnit yht.	25	38	32	53	25
Pentueet	4	6	4	8	3
Pentuekoko	6,0	6,3	8,0	6,6	8,3

Kasvattajat	4	6	4	6	3
jalostukseen käytetyt eri urokset					
- kaikki	4	6	4	6	2
- kotimaiset	4	5	2	4	2
- tuonnit		1	1		
- ulkomaiset	0	0	1	2	0
- keskimääräinen jalostuskäytön ikä	6 v 9 kk	4 v 10 kk	4 v 11 kk	4 v 11 kk	4 v 2 kk
jalostukseen käytetyt eri nartut					
- kaikki	4	6	4	8	3
- kotimaiset	4	6	4	8	3
- tuonnit					
- keskimääräinen jalostuskäytön ikä	3 v 4 kk	4 v 2 kk	3 v 4 kk	4 v 1 kk	3 v 10 kk
Isoisät	7	6	6	11	5
Isoäidit	8	7	6	12	4
Sukusiitosprosentti	6,89%	11,12%	5,64%	3,80%	5,68%

Rekisteröintimäärät Suomessa

Kromfohländereitä on rekisteröity maassamme rodun Suomeen saapumisesta vuodesta 1962 vuoden 2017 loppuun mennessä yhteensä 1136 koiraa (luku sisältää myös tuontikoirat). Rekisteröintimäärät ovat ajanjakson ajan vaihdelleet useimpina vuosina 20 ja 50 välillä. Yli 50 koiraa on rekisteröity vain kolmesti: vuonna 1972 55, vuonna 1979 56 ja vuonna 2014 53. Alle 20 koiran on rekisteröinneissä jääty 12 kertaa. Kromfohländerin kulta-aika rekisteröintien valossa osuu 1960-luvun lopulle ja 1970-luvulle.

Lukumääräisesti pienessä rodussa vaihtelu on suurta: rekisteröintien määrä ei ole nykyisinkään vakiintunut vaan heilahtelee vuosittain jopa useammilla kymmenillä. Pentueiden määrä on vaihdellut vuosina 2008-2017 3 – 8 pentueen välillä keskiarvon ollessa 5,3. Pentueita suunnitellaan enemmänkin, mutta suunnitelmia jää toteutumatta mm. epäonnisten astutusyritysten vuoksi, mikä näkyy heti ko. vuoden rekisteröintimäärässä.

Tarkasteltaessa kannan kokoa 10 vuoden sykliässä on kuitenkin nähtävissä hieman nouseva suunta. Jakson 2008-2017 rekisteröintejä oli 384, mikä on 13,6 % enemmän verrattuna jakson 1998-2007 rekisteröinteihin. Yhdistyksen haasteena on pitää yllä ja vahvistaa kannan koon kasvua, sillä suurempi kanta antaa enemmän mahdollisuuksia jalostuksessa taisteltaessa geenipohjan kutistumista vastaan. Kannan kasvattamisen tulee kuitenkin olla suunniteltua ja harkittua ja pentueiden kasvatusta vain määrää silmällä pitäen on vältettävä.

Tuontikoirien vuosittainen lukumäärä

Kromfohländereiden tuonti on viime vuosina vähentynyt: viimeisen viiden vuoden aikana Suomeen on rekisteröity ulkomailta vain yksi sileäkarvainen kromfohländer.

Rodun jalostusurosten ja -narttujen ikä

Jalostusurosten keskimääräinen ikä viimeisten viiden vuoden aikana on ollut 5 v. 1 kk ja jalostusnarttujen 3 v. 9 kk. Rotuyhdistyksen jalostussuositusten mukaan alle kolme vuotiasta koiraa ei tulisi käyttää jalostukseen.

Tietoa sukusiitoksesta

Sukusiitoksessa pentueen vanhempina käytettävät koirat ovat keskenään sukua. Sukusiitoksena pidetään serkusten tai sitä läheisempien sukulaisten yhdistämistä. Sukusiitos kasvattaa riskiä perinnöllisten sairauksien esilletuloon. Koiran sukusiitosaste on puolet sen vanhempien välisestä sukulaisuussuhteesta. Isä-tytär -parituksessa jälkeläisten sukusiitosaste on 25 %, puolisarparituksessa 12,5 % ja serkusparituksessa 6,25 %.

Tutkimuksissa on todettu sukusiitoksen haittavaikutusten alkavan näkyä eläimen sukusiitosasteen ylittäessä 10 %. Sukusiitosasteen suuruus riippuu laskennassa mukana olevien sukupolvien määrästä, joten vain sellaisia sukusiitosasteita voi verrata keskenään, jotka on laskettu täsmälleen samalla sukupolvimäärällä. Jalostuksessa suositellaan neljän-viiden sukupolven perusteella lasketun sukusiitosasteen pitämistä alle 6,25 %. (Lähde: www.kennelliitto.fi/sukusiitos)

Rodun vuosittainen sukusiitosaste

Kromfohlrländerin sukusiitosasteen vuosittainen keskiarvo on vuosien 1999 – 2010 aikana vaihdellut n. 1-14 % välillä. Vuosina 2013 – 2017 syntyneiden pentueiden sukusiitosasteen keskiarvo on ollut 6,63 %. Vuosina 2007 – 2010 syntyneiden pentueiden sukusiitosasteiden keskiarvo oli 7,29%. Syntyneiden pentueiden keskimääräinen sukulaisuusaste on siis näiden ajanjaksojen välillä vähentynyt 0,66 %. Kennelliiton tietokannassa tuontikoirien tiedot ulottuvat vain kolmeen sukupolveen asti, joten sukusiitosprosentit on laskettu puutteellisen sukupolvitiedon mukaan. Lisäksi viime vuosina tehdyt roturisteytyspentueet, joiden sukusiitosaste on 0, pienentävät vuosikeskiarvoa. Kyseessä on siis aliarvio todellisesta tilanteesta.

Suomalaisissa pentueissa ei ole ollut eroa pentuekoossa tai elinvoimaisuudessa riippumatta siitä onko uusi sukusiitosaste matalampi vai yli 10 %.

Jalostuskoirien käyttömäärät

Taulukko 2. Viimeisen 10 vuoden aikana jalostukseen runsaimmin käytetyt urokset

Jalostusurokset

#	Uros	Syntynyt	Tilastointiaikana				Toisessa polvessa		Yhteensä	
			Pentueita	Pentuja	%-osuus	kumulat.%	Pentueita	Pentuja	Pentueita	Pentuja
1	JETTILDAN AIVANEKA	2004	3	27	7,20%	7%	7	47	3	27
2	STUDSBOLLENS RÖNNERDAHL	2006	3	26	6,93%	14%	11	72	3	26
3	BINGIS ANAK BERAMI	2005	3	24	6,40%	21%	1	4	3	24
4	CIERIMON BALALAIKKA	2011	3	19	5,07%	26%	1	8	3	19
5	BLACKSMITH HILL CASINO ROYAL	2011	2	16	4,27%	30%	0	0	2	16
6	KIPAZIN MENTHA GRACILIS	2007	2	14	3,73%	34%	0	0	2	14
7	KRUMME FURCHE ZENATO	2008	2	14	3,73%	37%	1	8	2	14
8	KIPAZIN MENTHA VIRIDIS	2007	2	12	3,20%	41%	1	8	2	12
9	CELLO VON DER COOKIE-BOX	2005	2	11	2,93%	43%	7	43	3	19

12 urosta on käytetty tuottamaan 50 % ajanjakson pennuista.

Kuten taulukko osoittaa, muutamia uroksia on käytetty jalostukseen yli kaksi kertaa, jolloin

jälkeläislukumäärä on noussut melko korkeaksi. Kumulatiivinen prosenttiosuus näyttää, että yhden uroksen toisen polven jälkeläismäärä on peräti 72 pentua. Tämä Studsbollens Rönnerdahl on tuontikoira. Vaikka käytetyimpien urosten joukossa on useita tuontiuroksia, pienen rodun ongelma on, että niidenkin taustalta löytyy aina yhteisiä esivanhempia. Taulukossa on esitetty kaikki urokset, joilla on aikavälillä enemmän kuin yksi pentue ja yli 10 pentua.

Taulukko 3. Viimeisen 10 vuoden aikana jalostukseen runsaimmin käytetyt nartut

Jalostusnartut

#	Narttu	Syntynyt	Tilastointiaikana			Toisessa polvessa		Yhteensä	
			Pentueit a	Pentuja a	%- osuus	Pentueit a	Pentuja a	Pentueit a	Pentuja
1	DREAMWISHES CAROLINA	2006	3	29	7,73%	8	53	3	29
2	JAZZMO FUNK	2007	3	22	5,87%	2	12	3	22
3	KRUMME FURCHE VENI-VIDI-VICI	2002	2	18	4,80%	9	60	3	23
4	KRUMME FURCHE CAIPIROSCA	2010	3	16	4,27%	2	9	3	16
5	MINIMAXIN WILMA	2006	2	15	4,00%	6	43	2	15
6	ANDROMEDA	2009	2	14	3,73%	3	25	2	14
7	DEMIANS GALADRIEL	2006	2	13	3,47%	0	0	2	13
8	KRUMME FURCHE XANTIPPA	2006	2	12	3,20%	1	7	2	12

Kahden nartun, Dreamwishes Carolinan ja Jazzmo Funkin, jälkeläismäärä on yli 20. Toisessa polvessa kahden nartun vaikutus korostuu vieläkin enemmän: Krumme Furche Veni-Vidi-Vici 60 jälkeläistä ja Dreamwishes Carolina 53 jälkeläistä. Huolimatta siitä, että sukusiitosprosentit on yritetty pitää mahdollisimman alhaisina, narttujen taustoissa on paljon samoja koiria. Taulukossa esiintyvät kaikki nartut, joilla on aikavälillä enemmän kuin yksi pentue ja yli 10 jälkeläistä.

Ihannetilanteessa jalostukseen käytetään puolet syntyvistä koirista, tai pentuekoko huomioiden se rodun osuus, joka saadaan jakamalla luku 2 rodun keskimääräisellä pentuekoolla. Vuosien 2008 ja 2017 välillä syntyneistä pentueista on rekisteröity keskimäärin 7,1 pentua pentuetta kohden. Kromfohländereistä tulisi jalostukseen käyttää n. 28 %.

Monimuotoisuutta turvaava rajoitus yksittäisen koiran elinikäiselle jälkeläismäärälle on pienilukuisissa roduissa 5 % ja suurilukuisissa 2-3 % suhteessa rodun neljän vuoden rekisteröinteihin. Toisen polven jälkeläisiä koiralla saisi pienilukuisissa roduissa olla korkeintaan 10 % ja suurilukuisissa 4-6 % suhteessa neljän vuoden rekisteröinteihin. Kromfohländereitä on vuosien 2008 ja 2017 välillä rekisteröity vuosittain keskimäärin 38. Neljän vuoden rekisteröintimäärä on siten laskennallisesti 152, josta 5 % on 8. Näin ollen yhtä koira voisi käyttää jalostukseen vain kerran huomioiden, että tuo määrä toteutuu käytännössä yhdellä pentueella rodun suhteellisen suurten pentueiden vuoksi. Kromfohländereillä nämä suositukset ovat ylittyneet selkeästi.

Jalostuskoirien keskinäinen sukulaisuus

Kromfohländer on kantakirjan mukaan lähtöisin alkujaan kolmesta koirasta. Tehollinen populaatiokoko on laskennallinen arvio rodun perinnöllisestä monimuotoisuudesta. Kromfohländerin tilanne on vaikea, sillä suomalaisten kromfohländereiden tehollinen populaatiokoko on täysin riittämätön, laskettiin se millä tavalla tahansa, jotta saisimme ylläpidettyä monimuotoisuutta rodussa. Jalostuspohjan kannalta määrä on aivan liian vähäinen.

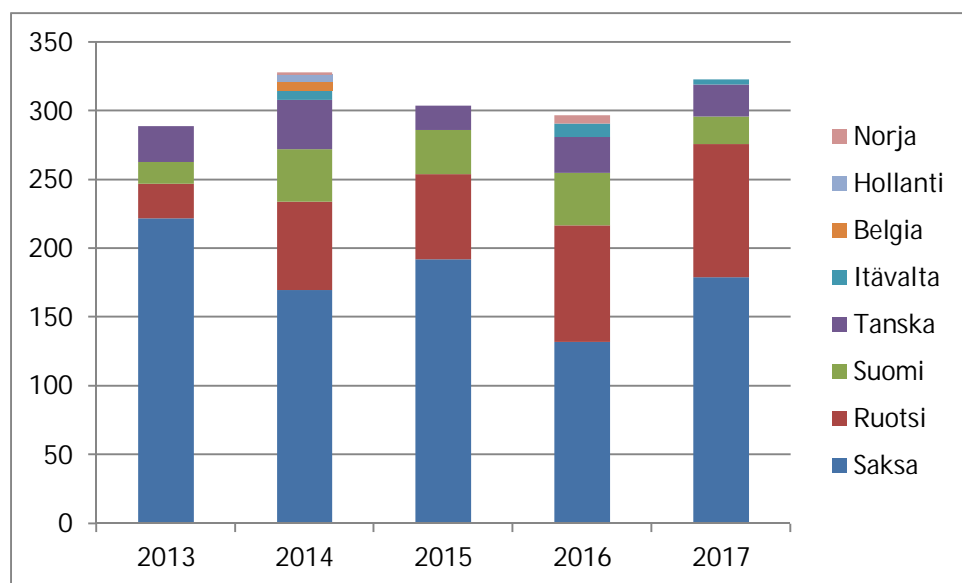
Samoja yhdistelmiä ei rodussa pääsääntöisesti toisteta. Sama yhdistelmä on yksittäistapauksissa uusittu, jos ensimmäinen pentue on ollut kooltaan poikkeuksellisen pieni. Kaikkia pentueita ei

valitettavasti saada tasaisesti jalostukseen, vaan tietyt pentueet korostuvat. Käytetyimpien urosten listassa korostuvat tuontiurokset.

Rodun populaatiot muissa maissa

Maailmassa on Saksan rotuyhdistyksen pitämän tietokannan mukaan vajaa 5000 FCI:n alaisten yhdistysten rekisteröimää kromfohrländeriä. Saksassa näistä on n. 3000, Ruotsissa n. 700 ja Suomessa n. 500. Sveitsissä ja Tanskassa on reilu 250 koiraa.

Pentuja syntyy vuosittain noin 300. Näistä noin 180 syntyy Saksassa. Pennuista reilu 40 % on sileäkarvaisia. Ruotsin kanta on viime vuosina kasvanut merkittävästi: siellä pentuja syntyy vuosittain jo noin sata. Viime vuosina Ruotsissa syntyneistä pennuista reilu 10% on sileäkarvaisia.

Kuva 1. FCI-alaisten järjestöjen rekisteröimät kromfohrländerin pennut

Suomessa ei koirakannassa ole erotettavissa eri linjoja vaan koko populaatio muodostaa "Suomen linjan". Saksasta tuotujen koirien taustalta löytyy usein Suomesta sinne vietyjä koiria tai saksalaisia koiria, jotka jo ennestään vaikuttavat myös Suomen kantaan. Suurin hyöty populaatiollemme olisi, jos jalostuskäyttöön saataisiin sellaisia ulkomaisia koiria, jotka ovat taustoiltaan riittävän erilaisia kuin omamme.

Rodun terveystilanne tiedetään Saksan, Sveitsin ja Suomen osalta varsin kattavasti. Tilannetta parantaa jatkossa saksalaisten ja sveitsiläisten ylläpitämän tietokannan saaminen Suomen käyttöön. Tietokannassa on tiedot kaikista FCI:n alaisten järjestöjen rekisteröimistä kromfohrländereistä.

Yhteenveto rodun jalostuspohjan laajuudesta

Koirien kokonaislukumäärä ei ratkaise jalostuspohjaa, todellisuudessa aidosti käytettävissä olevien koirien määrä on huomattavasti vähäisempi. Yli 3-vuotiaista elossa olevista koirista on kastroitu/steriloitu kollegion terveystietojen mukaan 27 % ja on oletettavaa, että luku on todellisuudessa tätä suurempi. Jalostuspohjaa pienentävät myös ulkomaille myynnit sekä perinnöllisiin sairauksiin sairastuneet yksilöt. Monet koirat ovat sukua keskenään, joten yhdistelmien muodostaminen on varsin haastavaa.

Valitettavasti myös rodun kotimaassa Saksassa kannasta saadaan jalostuskäyttöön vain murto-osa rekisteröidyistä koirista. Saksassa ja Sveitsissä kaikkien jalostukseen käytettävien koirien tulee

osallistua jalostustarkastukseen.

Johtuen rodun kapeasta geenipohjasta ja yksilöiden suhteellisen läheisien sukulaisuussuhteiden ja pienen yksilömäärän aiheuttamasta jalostuskoiramäärästä on rodun perinnöllisten sairauksien vastustaminen nykyisellään varsin haastavaa. Eri linjoja ei ole edes maailmanlaajuisen populaation tasolla täysin erotettavissa ja samat ongelmat esiintyvät kaikissa linjoissa kuitenkin toki painottuen hieman eri tavoilla.

Roturisteytyshanke

Keinot rodun geneettisen monimuotoisuuden parantamiseen ja samalla perinnöllisten sairauksien vähentämiseen populaation sisällä on tutkittu perusteellisesti. Koska näiden tavoitteiden saavuttaminen on osoittautunut varsin vaikeaksi, päätyi Suomen kromfohländer ry kartoittamaan mahdollisuuksia roturisteytykseen. Yhdistys aloitti roturisteytysten selvittelyn keväällä 2011 ja sai Kennelliiton jalostustieteelliseltä toimikunnalta roturisteytystä puoltavan vastauksen (JTT 2011/04).

Roturisteytyksen suunnittelua vietiin eteenpäin kasvattajia sekä yhdistyksen jäsenistöä kuullen. Kyselyiden ja tapaamisissa käytyjen keskustelujen perusteella voitiin yksiselitteisesti todeta, että rodun harrastajat ovat aktiivisia sekä laajasti kiinnostuneita ja halukkaita huolehtimaan rodun hyvinvoinnista. Rotuun sinänsä ollaan pääsääntöisesti hyvin tyytyväisiä, mutta roturisteytystä toivotaan laajemman jalostuspohjan ja terveyden turvaamiseksi. Sekä jäsen- että kasvattajakyselyissä korostettiin erityisesti luonteen merkitystä ja kromfohländer haluttiin säilyttää koirana, joka vastaa tulevaisuudessakin rotumääritelmässä esitettyä luonnehdintaa rodusta.

Seuraavassa vaiheessa tutkittiin neljän rodun soveltuvuutta toiseksi osapuoleksi: tiibetinterrieri, parsonrusselinterrieri, keskikokoinen villakoira ja karkeakarvainen kettuterrieri. Tutkituista roduista parsonrusselinterrieri ja karkeakarvainen kettuterrieri lienevät lähinnä rodun kantakoira, mutta ne ovat molemmat metsästyskoirarotuja. Tiibetinterrieri ja villakoira kuuluvat kromfohländerin tavoin ryhmään FCI9, seurakoirat. Nämä neljä rotua perusteluineen esitettiin jalostustieteelliselle toimikunnalle keväällä 2012. Vastauksessaan toimikunta totesi, että mikä tahansa roduista on mahdollinen mutta "risteytykseen käytettävät yksilöt on valittava todella tarkasti ja erityisesti luonteen kanssa pitäisi olla kriittisiä". Jalostustieteellinen toimikunta tukee roturisteytysprojektia yhdistyksen esittämällä ensisijaisilla tavoitteilla: terveys ja geneettinen monimuotoisuus sekä luonne (JTT 2012/2). Lupa Suomen Kennelliitolta ensimmäisen yhdistelmän toteuttamiseen sekä laajempaan roturisteytysprojektiin saatiin 13.9.2012.

Roturisteytysprojektissa on syntynyt kesään 2018 mennessä neljä ensimmäisen ja kaksi toisen sukupolven roturisteytyspentueita, yhteensä 41 koiraa. Käytetyt rodut ovat olleet keskikokoinen villakoira, tiibetinterrieri, parsonrusselinterrieri sekä kääpiövillakoira. Lupa uusiin ensimmäisen sukupolven roturisteytyksiin päättyi 2017 lopussa.

Rotuyhdistys on laatinut vuonna 2017 linjaukset roturisteytysten jatkamiseksi. Linjauksissa on otettu kantaa mm. käytettävien yksilöiden valintaan sekä roturisteytyskoirien määrän kehitykseen. Roturisteytyskoirien osuus pyritään pitämään alle 30 prosentissa rodun kannasta. Tähän pyritään, jotta yleinen kromfohländerin rotutyypin säilyisi eikä minkään sukulinjan osuus kromfohländerkannasta nouse liian suureksi ja vaikeuta kasvatustyötä. Jotta puhdasrotuisia koiria riittää seuraavien sukupolvien käyttöön, pyritään huolehtimaan, että roturisteytykset edustavat enintään 50:ttä prosenttia kunkin vuoden syntyneistä pennuista.

Suomen Kromfohländer ry on päätenyt Suomen Kennelliiton, jäsenistön, nykyisten risteytyskoirien kasvattajien sekä näiden omistajien kanssa käytyjen keskustelujen perusteella esittämään, että kaikki projektin koirat rekisteröidään jatkossa EJ-rekisteriin riippumatta siitä, mitä sukupolvea ne ovat. EJ-

rekisteröinnin tavoitteena on selkeyttää valintaprosessia tulevaisuudessa. Jatkojalostukseen sopiva yksilö siirretään ER-rekisteriin, kun jalostuskäyttö on ajankohtaista.

4.2 Luonne ja käyttäytyminen sekä käyttöominaisuudet

4.2.1 Rotumääritelmän maininnat luonteesta ja käyttäytymisestä sekä rodun käyttötarkoituksesta

Rotumääritelmän mukaan kromfohrländer kuuluu FCI:n ryhmään 9, seurakoirat eli rodun käyttötarkoitus on olla seurakoira. Käyttäytymisestä ja luonteesta rotumääritelmässä mainitaan seuraavaa: Sopeutuvainen, oppivainen ja temperamenttinen seura- ja kotikoira, joka on hieman pidättyväinen vieraita kohtaan. Metsästysvietti on vähäinen. Aggressiivisuus ja arkuus eivät ole toivottavia.

4.2.2 Luonne ja käyttäytyminen päivittäistilanteissa

Tilanne luonteissa tänä päivänä

Kromfohrländerillä on vanhastaan maine varsin temperamenttisenä ja hankalana koirana. Nykyiset kromfohrländerit ovat kuitenkin yleensä varsin mukavia seura- ja harrastuskoiria.

Rodulle tyypillisiä ominaisuuksia ovat älykkyys, oppivaisuus ja eloisuus. Leimaa-antava piirre rodussa on myös uskollisuus ja syvä sitoutuminen omiin ihmisiin. Kromfohrländerit suhtautuvat yleensä tuntemattomiin ihmisiin vähintäänkin melko pidättyväisesti tai ovat suorastaan varautuneita vieraita kohtaan. Kromfohrländerille on niin ikään ominaista herkkyyys, reaktiivisuus ja terävyys. Erityisesti uroskoirissa on yksilöitä, joilla on taipumusta aggressiivisuuteen muita uroksia kohtaan. Mikäli omistaja on tunnistanut nämä ominaisuudet koiraa hankkiessaan ja osannut kasvatuksessaan ottaa ne huomioon ja nähnyt vaivaa sosiaalistaakseen koiraa pennusta lähtien, on koirien elämä yleensä sujuvaa. Tyypillistä kromfohrländereille on vähäinen tai kokonaan puuttuva metsästysvietti, mistä syystä koirat irrallaankin ollessaan pysyvät melko hyvin omistajansa lähellä.

Erot eri maiden populaatioiden välillä

Luonteen vaihtelu on suurempaa yksilö- kuin maiden välisellä tasolla.

Luonnetesti ja MH-luonnekuvaus sekä jalostustarkastuksen käyttäytymisen osuus

Kromfohrländerille suositellaan ensisijaisesti Suomen kennelliiton jalostustarkastuksen suorittamista. Käyttäytymisen osuus on koiralle ja omistajalle miellyttävä ja kuvaa parhaiten sitä, mikä seurakoiralle on oleellista eli koiran arkikäyttäytymistä.

Kaikille tarkastuksille on laadittu ihanneprofiilit, jotka ovat liitteinä 1, 2 ja 3.

Jalostukseen käytettäviä kromfohrländereitä ei toistaiseksi kattavasti luonnetestata tai mh-kuvata, mutta molempiin testeihin osallistuneiden hyvät arviot ovat innostaneet viime vuosina omistajia viemään koiriaan myös näihin kokeisiin.

4.2.3 Käyttö- ja koeominaisuudet

Rodun alkuperäinen käyttö

Kromfohrländer on aina ollut seurakoira. Oppivaisen ja aktiivisen luonteensa takia se on nykyisin myös erinomainen harrastuskoira etenkin Pohjoismaissa. Rodun kotimaassa kromfohrländerit ovat pääasiassa seurakoiria.

Useat eri koiraharrastukset sopivat rodulle. Suosituimpia harrastuslajeja ovat agility, näyttelyt, rallytoko ja toko. Kromfohrländereitä on nähty satunnaisesti myös raunio- ja jälkitreeneissä, sekä kaverikoirina. Kromfohrländereillä ei kuitenkaan ole pk-oikeuksia eikä rodun perusluonteeseen kuulu oppivaisuudesta huolimatta palveluskoiraominaisuuksia.

Näyttelyt ja jalostustarkastukset

45 kromfohrländeriä on käynyt Suomen kennelliiton jalostustarkastuksessa vuosina 2016-2018.

Näyttelyharrastus on rodun harrastajien parissa melko suosittua. Arvostelut kromfohrländereiden käyttäytymisestä koiranäyttelyissä ovat pääsääntöisesti erittäin hyviä. Valtaosa koirista on rotumääritelmän mukaisia. Vuoden 2017 aikana saavutettiin 185 näyttelytulosta. Samana vuonna myönnettiin 7 valionarvoa ja 12 ulkomaista valion arvonn titteliä. Kuitenkin rodun joissain yksilöissä esiintyvä arkuus saattaa tulla esiin näyttelytilanteessa, mutta vuoden 2017 aikana yksikään koira ei saanut EVA tai HYL tulosta.

Muut harrastukset

Tyypillinen kromfohrländer sopii luontaisilta ominaisuuksiltaan erinomaisesti agilityn harrastamiseen. Kromfohrländerit ohjaajineen ovat menestyneet agilitysissä loistavasti. Rodun edustajat ovat voittaneet useita Suomen mestaruuksia, nuorten Suomen mestaruuksia, yksilöiden maailmanmestaruuden, joukkuemaailmanmestaruuden, nuorten yksilöiden maailmanmestaruuden, Pohjoismaiden mestaruuden niin yksilöissä kuin joukkueessa.

Kromfohrländer on mainio harrastuskaveri tottelevaisuuteen, koska se on luonteeltaan älykäs ja oppivainen. Kromfohrländer puuhaa mielellään omistajansa kanssa ja näin ollen tottelevaisuuden treenaaminen on sille mielekästä tekemistä yhdessä omistajansa kanssa. Tokoilu ei ole ollut kovin suosittua länderi harrastajien parissa, mutta rallytoko on selvästi nostanut suosiotaan. Tokossa länderit ovat saavuttaneet useita alempien luokkien koulutustunnuksia ja lisäksi kaksi koira on saanut oikeuden osallistua tottelevaisuuden ylimpään koeluokkaan.

4.2.4 Kotikäyttäytyminen ja lisääntyminen

Yksinoloon liittyvät ongelmat

Suurin osa kromfohrländereistä ei kärsi eroahdistuksesta. Jotkut eroahdistusta kärsineistä koirista ovat rauhoittuneet iän tai kastroinnin myötä. Monet kromfohrländerit tosin elävät useamman koiran laumassa eivätkä juurikaan joudu olemaan yksin.

Lisääntymiskäyttäytyminen

Kromfohrländereiden lisääntyminen on normaalisti helppoa ja sujuu hyvin luonnonmukaisesti. Astutukset ovat lähes poikkeuksetta luonnollisia astutuksia ja kun astutus onnistuu, harvoin esiintyy mitään tiineyden ajan komplikaatioita. Jonkin verran astutuksia jää toteutumatta, koska uros ei suostu astumaan narttua tai narttu ei anna astua. Pentujen hoito on sujunut pääosin erinomaisesti. Emät hoitavat pennut hyvin. Lisäruokintaan joudutaan joskus turvautumaan suurten pentueiden takia. Pentukuolleisuus on matala.

Sosiaalinen käyttäytyminen

Kotiloissa kromfohländer on enimmäkseen rauhallinen ja helppo perheenjäsen. Se on hyvin kiintynyt omistajiinsa, minkä se ilmaisee voimakkaasti tervehtimisrituaaleissaan, joihin tyypillisesti kuuluu paljon hyppimistä. Se asettuu mielellään nukkumaan rakastamiensa ihmisten lähetyville ja valveilla ollessaankin seurailee heitä.

Kromfohländer on pääsääntöisesti melko pidättyväinen ja hillitty vieraita ihmisiä kohtaan. Rodulla on vartiointitaipumusta. Haukkumalla koira ilmoittaa reviirilleen tulevat vieraat. Kun ollaan reviirin ulkopuolella, koira suhtautuu melko välinpitämättömästi vieraisiin ihmisiin. Kromfohländer on harvoin aggressiivinen ihmistä kohtaan. Lapsiperheissä kasvaneet koirat tottuvat hyvin lapsiin ja ovat hyviä perhekoiria.

Pelot ja ääniherkkyys

Kromfohländerien enemmistö ei osoita erityistä arkuutta tai pelkoa uusia asioita ja tilanteita kohtaan. Ylivoimainen enemmistö ottaa uudet asiat ja ilmiöt normaalisti vastaan, vaikka selkeästi varautuneitakin yksilöitä rodussa on noin kolmannes koirista. Tulokset vahvistavat, että rodulle on tyypillistä ennemminkin varautuneisuus kuin peloton uusiin asioihin suhtautuminen.

Kotiloissa useimmat koirista ovat ongelmattomia äänien suhteen. Koska ääniherkkyys on koiraa kuormittava ja sen arkea hankaloittava ominaisuus, tulee jalostusvalinnoissa huomioida se, ettei kahta ääniherkkää yksilöä yhdistetä keskenään.

Rakenteelliset tai terveydelliset seikat, jotka voivat vaikuttaa koirien käyttäytymiseen

Kromfohländereillä ei ole rakenteellisia ominaisuuksia, jotka vaikuttaisivat niiden käyttäytymiseen negatiivisesti tai rajoittavasti. Kromfohländerit ovat vilkkaita ja ketteriä koiria ja kevyt ja notkea rakenne tekevät koirasta sekä nopean juoksijan, taitavan kiipeilijän että erinomaisen hyppijän. Tästä syystä ei ole mitenkään ihme, että rotu on saavuttanut loistavia tuloksia sellaisissa lajeissa kuin agility.

Terveydellisistä seikoista vaikeimmat silmäsairaudet sekä hyperkeratoosi- ja epilepsiaoireet haittaavat koiran elämää. Vaikeimmat sairausmuodot ovat kuitenkin harvinaisia ja pääsääntöisesti sairastuneidenkin yksilöiden oireet ovat hoidettavissa ja ne pystyvät elämään tasapainoista seurakoiran elämää.

4.2.5 Yhteenveto rodun käyttäytymisen ja luonteen keskeisimmistä ongelmakohtista sekä niiden korjaamisesta

Keskeisimmät ongelmakohdat

Kromfohländereiden joidenkin yksilöiden luonteen ja käyttäytymisen ongelmat ovat liiallinen arkuus ja varautuneisuus, sosiaalisuuden puute, liiallinen vahtimisvietti sekä aggressiivisuus muita koiria ja joissain harvinaisissa tilanteissa ihmisiä kohtaan.

Ongelmien syyt ja vähentäminen

Aggressiivisia ja / tai arkoja yksilöitä ei saa käyttää jalostukseen.

4.3. Terveys ja lisääntyminen

4.3.1 PEVISA-ohjelmaan sisällytetyt sairaudet ja viat

Rotu ei ole liittynyt PEVISA-ohjelmaan. Rodussa on lähdetty vapaaehtoisuuden ja yhteistyön periaatteesta ja haluttu välttää pakkokeinoja. Kaikki jalostukseen käytettävät koirat kuitenkin silmäpeilataan ja myös kaikki pennut silmätarkastetaan pentutarkastuksen yhteydessä.

4.3.2 Muut rodulla todetut merkittävät sairaudet ja viat

Rodussa esiintyy perinnöllisenä epilepsiaa, digitaalista hyperkeratoosia ja silmäsairauksista perinnöllistä harmaakaihia HC. Vastustettavien sairauksien listaan on lisätty myös autoimmunisairaudet. Allergioiden ja sydänsairauksien osuus on pysynyt melko alhaisena. Yksittäisempinä tapauksina esiintyy von Willebrandt 1 tautia, kystiiniureaisuuksia ja silmäsairauksista PHTVL/PHPV, Distichiasis/Ektooppinen cilium ja puutteellinen kyynelkanavan aukko.

Perinnöllisten sairauksien vastustaminen rodussa perustuu vapaaehtoisuuteen ja kasvattajien ja urosten omistajien sekä rotuyhdistyksen yhteistyöhön. Hyviä tuloksia on saatu aikaan, mutta sairauksien kitkeminen lopullisesti nykyisillä diagnoositavoilla on vaikeaa. Jalostusvalintoja tehtäessä vaikeutena on se, että jokaisen koiran taustalta löytyy perinnöllisiä sairauksia ja ne voivat puhjeta vasta vanhemmalla iällä, kun koiraa tai sen lähisukulaista on jo käytetty jalostukseen. Sairauksien todella tehokas vastustaminen kaikki sairaussuvut jalostuksesta poissulkemalla ei ole realistisesti mahdollista.

Riskit täytyy minimoida mahdollisimman tarkalla taustojen tutkimisella ja vertailulla. Tilannetta helpottaa rodun piirissä vallitseva ilmapiiri, jossa ongelmista kerrotaan avoimesti. Rotuyhdistys osallistuu myös Hannes Lohen johtamaan epilepsia- ja HCgeenien paikantamistutkimukseen Helsingin Yliopistolla. Geenitestejä on olemassa digitaalisen hyperkeratoosin sekä Von Willebrandt 1 verenvuototaudin toteamiseen.

Epilepsia

Epilepsia on toistuvia kohtauksia aiheuttava aivojen sähköisen toiminnan häiriö, joka on koiran yleisin neurologinen sairaus. Kohtauksien luonne vaihtelee ja koiralla voi olla tajunnan, motoriikan, sensorisen toiminnan, autonomisen hermoston ja/tai käyttäytymisen häiriöitä. Ensimmäinen epilepsia-kohtaus tulee useimmiten nuorena, 1-5-vuotiaana, mutta perinnöllinen epilepsia voi alkaa missä iässä hyvänsä. Samantyyppisiä kohtauksia voivat aiheuttaa myös muut sairaudet kuin epilepsia. Epilepsiadiagnoosi pohjautuu muiden sairauksien poissulkemiseen.

Kromfohländereillä oireet alkavat tyypillisesti 2-3-vuotiaana ja esiintyvät uroksilla hieman useammin kuin nartuilla. Monilla oireet saattavat lieventyä tai jopa lakata steriloinnin tai kastroidin myötä. Suomessa rekisteröidyistä koirista epilepsiaa sairastaa noin 8.0 %. 2000-2014 syntyneistä koirista epilepsiaa on kirjattu sairastavan 7,6 %.

Rodussa on tehty Lohen ryhmässä varsin mittava tutkimus, jossa parikymmentä kromfohländeriä osallistui neurologisiin tutkimuksiin eläinsairaala AISTI:ssa epilepsian mahdollisen periytyvyyden selvittämiseksi. Toistaiseksi tässä ei olla vielä onnistuttu. Saksan ja Sveitsin rotuyhdistyksillä on käytössään epilepsia-indeksi, jota Suomessa ei käytetä.

Epilepsiaa sairastavaa koiraa ei saa käyttää jalostukseen. Samoin on vältettävä sellaisten koirien yhdistämistä, joiden tiedetään tuottaneen epileptikkojälkeläisiä.

Silmäsairaudet

Kaikkien jalostukseen käytettävien kromfohrländereiden silmät tutkitaan ja kannustetaan myös kotikoirien omistajia aktiivisuuteen silmätutkimusten osalta. Käytännössä kaikki pennut silmäpeilataan ennen luovutusikää virallisesti. Perinnöllisen silmäsairausdiagnoosin saanutta koiraa ei saa käyttää jalostukseen. Silmätarkastuslausunnon katsotaan olevan voimassa vuoden tutkimushetkestä.

Suomessa vuosien 2008-2017 aikana syntyneistä kromfohrländereistä on silmäsairauksien osalta tutkittu 371, mikä on 96,6 % kaikista tuona aikana rekisteröidyistä koirista. Näistä diagnoosi "Ei todettuja silmäsairauksia" on 303 kromfohrländerillä eli 81,7 %:lla tutkituista koirista.

Perinnöllinen harmaakalhi eli hereditaarinen katarakta samentaa silmän linssin osittain tai kokonaan. Sairauden alkamisikä vaihtelee suuresti. Kaihi voi olla perinnöllinen tai ei perinnöllinen, synnynnäinen tai hankittu. Useimpien muotojen periytymismallia ei tiedetä. Syntymän ja 8 viikon iän välillä todetut kaihit ovat synnynnäisiä. Perinnöllinen kaihi on yleensä molemminpuolinen ja johtaa sokeuteen, jos linssien samentuminen on täydellinen. Perinnöllinen kaihi voidaan todeta perinnöllisten silmäsairauksien varalta tehtävässä silmätutkimuksessa silmätauteihin erikoistuneen eläinlääkärin toimesta. Kaihi voidaan poistaa leikkauksella.

Perinnöllistä kaihia sairastavaa koiraa ei saa käyttää jalostukseen. Lähisuvun sairastapaukset tulee huomioida siten, ettei riski ole kohonnut molemmin puolin.

Puutteellinen kyynelkanavan aukko on rodussa todettu viime vuosina paljon: vuosina 2008-2017 syntyneistä 53 koiralla, lisäksi yhdeksällä diagnoosi on avoin. Puutteellisesta kyynelkanavasta johtuen silmät saattavat joillakin yksilöillä vuotaa herkästi, suuri osa yksilöistä on kuitenkin täysin oireettomia. Tällaista yksilöä saa käyttää jalostukseen kunhan toisella osapuolella kyynelkanavien aukot ovat normaalit.

Distichiasis/Ektooppinen cilia tarkoittaa ylimääräisiä ripsiä, jotka tulevat ulos joko normaalin ripsirivin sisäpuolelta luomen reunasta (distichiasis) tai luomen sisäpinnalta (ektooppinen cilia). Distichiasis on todettu 9 koiralla. Distichiasista sairastaneet kromfohrländerit ovat toistaiseksi olleet oireettomia. Sairasta koiraa voidaan käyttää jalostukseen. Tällöin kuitenkin toisen osapuolen ripset tulee olla normaalit.

PHTVL/PHPV (persistent hyperplastic tunica vasculosa lentis/persistent hyperplastic primary vitre) on kirjainlyhenne sairauksista, joissa linssin ja silmänpohjan välinen sikiöaikainen verisuoniverkosto ei surkastu normaalisti syntymän jälkeen. PHTVL astetta 1 saa käyttää jalostukseen kun toinen osapuoli on tältä osin oireeton.

Digitaalinen hyperkeratoosi (DH)

Hyperkeratoosi tarkoittaa ihon sarveiskerroksen liiallista kasvua. Liikakasvun aiheuttajia voi olla hyvin erilaisia ja sitä voi esiintyä esimerkiksi päkiöissä, kirsussa tai iholla. DH on hyperkeratoosin alalaji, joka on synnynnäinen ominaisuus. Sen oireet ovat selvästi tunnistettavissa. Ensimmäiset digitaalisen hyperkeratoosin oireet ilmenevät yleensä 4-6 kuukauden iässä. Varsinaisista sairauden oireista ensimmäinen on päkiöiden rispaantuminen ja myöhemmin kovettuminen. Seuraavaksi muodostuu uloimpien, pienten päkiöiden reunoille liuskemaista liikakasvua. Digitaalisen hyperkeratoosin oireita voidaan hoitaa, mutta parannuskeinoa sairauteen ei ole tiedossa. Tämänhetkisen tiedon valossa

digitaalinen hyperkeratoosi periytyy resessiivisesti. Hyperkeratoosialttiisuuden tai – kantajuuden toteamiseksi on ollut vuodesta 2014 saatavilla geenitesti (Antagen, MyDogDna).

Sairasta koiraa ei saa käyttää jalostukseen. Kaikki jalostukseen käytettävät yksilöt suositellaan geenitestattavaksi. Jalostukseen voidaan käyttää geenitestillä testattuja hyperkeratoosin kantajia, mutta vain tämän sairauden osalta terveeksi testatun kumppanin kanssa.

Autoimmuunisairaudet

Terve, normaalisti toimiva immuunijärjestelmä erottaa elimistön omat ja elimistölle vieraat aineet ja solut. Terve immuunijärjestelmä tuottaa vasta-aineita vain elimistölle vieraita aineita (esimerkiksi virukset, bakteerit, proteiinit) vastaan. Mikäli tämä järjestelmä järkkyy, on kysymys autoimmuunisairaudesta, jolloin elimistö tuottaa vasta-aineita tuhoamaan omia rakenteitaan tai solujaan itselleen epäedullisella tavalla.

Autoimmuunisairauden kohteena voi olla yksi elin tai koko elimistö. Kromfohländereillä esiintyy molempien tyyppien autoimmuunisairauksia ja eri diagnoosien kirjo on varsin suuri. Yksiselitteisen diagnoosin tekeminen ei aina ole yksinkertaista: noin joka kolmas oireista on todettu olevan autoimmuuniperäistä, mutta vailla tarkempaa diagnoosia. Autoimmuunisairauksien toteamiseen ei ole olemassa yhtä testiä, jolla niiden kaikkien olemassaolo voidaan todeta.

Nykytiedon valossa alttius autoimmuunisairauksille on perinnöllistä. Kromfohländereiden kannassa on tiedossa useampia yksilöitä, joilla on diagnosoitu useampi autoimmuunisairaus ja toisaalta on tiedossa pentueita, joissa on monta autoimmuunisairauksiin sairastunutta pentua. Saksan kromfohländeryhdistys jakaa autoimmuunisairaudet kolmeen ryhmään sairauden esiintymiselimen mukaan: iho-, nivel- ja verimuoto. Kaikki sairaudet eivät ole koiralle itselleen kovin ongelmallisia, mutta koska kyseessä on nimenomaan autoimmuunisairauksien alttiuden periytyminen, on autoimmuunisairaustapauksien tunnistaminen ja huomioiminen myös jalostuksen kannalta merkittävää.

Suomalaisista koirista 15 on diagnosoitu autoimmuunisairaus, lisäksi epäilty sairaus on kahdeksalla.

Sairastunutta yksilöä ei tule käyttää jalostukseen. Koska nykytiedon valossa nimenomaan alttius autoimmuunisairauksiin on periytyvää, tulee lähisuvun erilaisiinkin autoimmuunisairaustapauksiin jalostusvalinnassa suhtautua vakavasti.

Virtsateiden ongelmat

Virtsaamisongelmat vaikuttavat olevan suhteellisen yleisiä etenkin nuorilla kromfohländeruroksilla. Oireiden syynä ovat useimmiten hormonaaliset seikat tai eturauhasongelmat.

Yleisin virtsaamisongelmien syy kromfohländereillä lienee *struviittikiteet*. Struviittikiteiden syy voi olla ruokavaliossa, liian vähäisessä juomisessa ja tulehdussairauksissa. On kuitenkin todennäköistä, että alttius on kromfohländereillä periytyvää. Useimmiten kromfohländereiden oireet ovat kuitenkin lieviä ja hoidettavissa ruokavaliolla. Koiraa, jolla esiintyy struviittikiteitä, voidaan käyttää jalostukseen. Tällöin kuitenkin tulee tarkistaa, ettei ongelmaa tule myös toisen osapuolen suvusta.

Maailmanlaajuisesti on muutamalla kromfohrländerillä todettu *kystiiniureaisuus*. Se johtuu munuaisen viasta, jossa happamaan virtsaan muodostuu kystiinikiteitä. Taipumusta kystiiniureaisuuteen voidaan testata ns. Cola-testillä. Cola testillä tutkituista 18 kromfohrländeriuroksesta kuuden koiran Cola-testien raja-arvot ovat ylittyneet. Oireetonta koiraa, jonka Cola-arvot ovat ylittyneet, voidaan käyttää jalostukseen erityisin perustein.

Von Willebrandtin verenvuototauti

Maailmanlaajuisessa kromfohrländereiden populaatiossa on toistaiseksi todettu vain muutama von Willebrandt tyyppi 1 verenvuototautitapaus. Sairastuneen yksilön elimistö tuottaa liian vähän tai virheellisesti toimivaa verenvuotojen tyrehtymiseen tarvittavaa von Willebrandt eli vW-tekijä-nimistä proteiinia. Suomessa on geenitestin avulla Willebrandt tyyppi 1 altis-diagnoosin saaneita koiria todettu kolme.

Kaikki jalostukseen käytettävät yksilöt suositellaan geenitestattavaksi. Jos käytettävä koira ei kuitenkaan kannata tautia, ei kumppania tarvitse välttämättä testata.

Allergiat ja atopia

Erilaisista allergioita on 4 %:lla suomalaisista kromfohrländereistä. Ruoka-aineallergia on hyvin harvinainen koirilla. Atopiassa allergeenit pääsevät elimistöön hengityksen tai iho- ja limakalvoskosketuksen kautta. Varsinaisten allergisten reaktioiden lisäksi koiralla voi myös esiintyä yliherkkyyttä, joka oikein hoidettuna voi hyvinkin olla ohimenevää. Atooppisia koiria ei käytetä jalostukseen. Atopian diagnosoiminen on kuitenkin erittäin vaikeaa, sillä sen havaitsemiseksi ei ole täsmällistä testiä tai oirelistaa.

Sydänsairaudet

Suomalaisilla kromfohrländereillä sydänongelmien esiintyvyys alle 8-vuotiailla koirilla on vähäistä. Yleisimmät ilmoitetut sydänongelmat olivat sivuääni tai vajaatoiminta. Yli 8-vuotiaille koirilla esiintyy satunnaisesti sydänongelmia, osa näistä pärjää ilman lääkitystä. Sydänongelmia on todettu SKL:n tietokannan mukaan 15 2008-2017 syntyneellä yksilöllä. Sydänsairaita koiria ei käytetä jalostukseen.

Luuston ongelmat

Kromfohrländer on keskikokoinen, kevyt- ja terverakenteinen koira, jolla on harvoin rakeenteellisiä ongelmia nivelten ja luuston kanssa. Viime vuosina on aktiivisuus luustotutkimuksiin lisääntynyt etenkin jalostukseen käytettävien koirien osalta.

Polvet on tutkittu virallisesti vuosina 2007-2016 syntyneistä kromfohrländereistä 28% koirista. 94%:lla virallisesti tutkituista koirista polvinivelten tutkimustulos on ollut 0/0.

Virallinen *lonkkaniveltutkimus* on tehty 26%:lle vuosina 2007-2016 syntyneistä kromfohrländereistä. 88%:lla virallisesti tutkituista lonkkanivelten tutkimustulos on ollut A/A.

Virallinen *kyynärniveltutkimus* on tehty 25%:lle vuosina 2007-2016 syntyneistä kromfohrländereistä. 96%:lla virallisesti tutkituista koirista kyynärnivelen tutkimustulos on ollut 0/0.

Joitakin epävirallisia selkäsairausdiagnooseja on tullut esille viime aikoina.

4.3.3 Yleisimmät kuolinsyyt

Kuolinsyy	Keskim. elinikä	Yhteensä
Hengitystiesairaus	11 vuotta 8 kuukautta	2
Hermostollinen sairaus	8 vuotta 0 kuukautta	2
Immunologinen sairaus	6 vuotta 0 kuukautta	3
Kadonnut	14 vuotta 9 kuukautta	1
Kasvainsairaudet, syöpä	10 vuotta 0 kuukautta	9
Lopetus ilman sairauden diagnosointia	11 vuotta 2 kuukautta	5
Lopetus käytös- tai käyttäytymishäiriöiden vuoksi	4 vuotta 4 kuukautta	2
Luusto- ja nivelsairaus	9 vuotta 7 kuukautta	2
Maksan ja ruoansulatuskanavan sairaus	11 vuotta 11 kuukautta	5
Muu sairaus, jota ei ole listalla	10 vuotta 3 kuukautta	11
Silmäsairaus	7 vuotta 2 kuukautta	2
Sisäeritysrauhasten sairaus	12 vuotta 6 kuukautta	1
Sydänsairaus	12 vuotta 5 kuukautta	12
Synnytysvaikeus	2 vuotta 7 kuukautta	1
Tapaturma tai liikennevahinko	4 vuotta 8 kuukautta	3
Vanhuus (luonnollinen tai lopetus)	14 vuotta 3 kuukautta	20
Kuolinsyytä ei ole ilmoitettu	10 vuotta 4 kuukautta	18
Kaikki yhteensä	10 vuotta 11 kuukautta	99

Kuolinsyytilasto 20.2.2018

Kennelliiton jalostustietokantaan on kirjattu 99 kromfohländerin kuolinsyyt (2/2018). Yleisin kirjattu kuolinsyy on vanhuuden lisäksi sydän- ja syöpäsairaudet. Yhdistyksen omien terveystietojen mukaan kutakuinkin yhtä yleinen kuolinsyy on epilepsia. Ylivoimaisesti yleisin kirjattu kuolinsyy yhdistyksen kirjanpidossa ovat kuitenkin liikenneonnettomuudet. Liikenneonnettomuudet ovat johtaneet yhtä usein koiran kuolemaan kuin syöpä ja epilepsia yhteensä. Kennelliiton tietokantaan ovat kokonaan kirjaamatta luonneongelmien takia lopetetut kromfohländerit, joita on hieman alle kymmenen. Toisaalta kuolinsyy jää useammin ilmoittamatta ja kirjaamatta koirista, jotka elävät normaalin, terveen elämän.

Kromfohländerille tyypillinen elinikä vaikuttaisi olevan n. 12 – 13 vuotta.

4.3.4 Lisääntyminen

Keskimääräinen pentuekoko

Vuositalasto - rekisteröinnit

	2017	2016	2015	2014	2013
Pennut (kotimaiset)	24	38	32	53	25
Pentuekoko	6,0	6,3	8,0	6,6	8,3

Huolimatta siitä, että kromfohrländer ei ole erityisen isokokoinen koira ja sen geneettinen tausta on suppea, ovat pentuekoot melko suuria. Keskimääräinen pentuekoko viimeisen 5 vuoden aikana on 7,0. Joitakin 1-3 pennun pentueita on syntynyt, mutta niin on toisaalta syntynyt myös useampia 11 pennun pentuetta ja jopa yksi 13 pennun pentuekin. Saksassa viimeisten kymmenen vuoden ajalta keskimääräinen pentuekoko on 6,3.

Astumis- ja tiinehtymisvaikeudet

Pentuekyselyiden perusteella astutukset ja synnytykset sujuvat yleensä hyvin. Astutukset ovat yksittäisiä poikkeuksia lukuun ottamatta luonnollisia. Toisinaan valittu uros ei suostu astumaan juuri kyseistä narttua tai narttu ei kelpuuta valittua urosta. Näissä tilanteissa luotetaan luonnonvalintaan, eikä tällaisia yhdistelmiä väkisin toteuteta vaan käytetään muuta urosta kyseiselle nartulle.

Rodun piirissä on perinteisestikin suosittu aktiivisesti luonnollista astuttamista eikä pakkoastuttamista tai keinosiementämistä. Keinosiementämistä voi olla tarpeen lisätä Saksan, Suomen ja Sveitsin välillä maantieteellisistä syistä, mutta tällöinkin tulee kummankin osapuolen olla lisääntynyt ennestään luonnollisesti. Saksassa viimeisten kymmenen vuoden aikana 86 % onnistuneista astumisista on johtanut elävänä syntyneeseen pentueeseen.

Synnytysongelmat sekä pentujen hoitamiseen liittyvät ongelmat nartuilla

Synnytykset sujuvat pääsääntöisesti luonnollisesti. Synnytysten osalta ovat keisarinleikkaukset kuitenkin viime aikoina hieman lisääntyneet. Mistä tämä johtuu, ei ole selvillä. Suuret pentuekoot sekä isokokoiset pennut aiheuttavat joissain tapauksissa sen, että kohtu ei pienikokoisella koiralla pysty supistelemaan, jolloin on ollut pakko turvautua keisarinleikkaukseen. Syntymävikaisia tai kuolleita pentuja syntyy harvoin. Syntyneet pennut ovat yleensä elinvoimaisia ja emät halukkaita ja kyvykkäitä hoitamaan pentujaan. Normaalia on, että emä imettää pentujaan yli viisiviikkoiksi.

4.3.5 Sairauksille ja lisääntymisongelmille altistavat anatomiset piirteet

Ulkomuotoon liittyvät anatomiset piirteet, jotka altistavat rodun yksilöt sairauksille tai lisääntymis- ja hyvinvointiongelmille

Kromfohrländerin rotumääritelmän mukainen rakenne on terveen peruskoiran rakenne, jossa mitään ulkomuotoseikkaa ei pyritä liioittelemaan koiran terveyden kustannuksella. Rodulla ei ole piirteitä, joihin ulkomuototuumareiden tulisi kiinnittää huomiota ulkomuotoarvostelussa.

4.3.6 Yhteenveto rodun keskeisimmistä ongelmista terveydessä ja lisääntymisessä

Kromfohrländereiden terveysongelmat aiheutuvat hyvin pitkälti korkeasta sukusiitosasteesta rodun sisällä. Erilaisia sairauksia on monta ja jalostustyö on tasapainoilemista niistä aiheutuvien riskien välillä. Suomessa on katsottu, että mitään yksittäistä jalostusta ohjaavaa tekijää (rakenne, luonne, terveys, sukusiitosaste) ei voi nostaa ylitse muiden vaan on yritettävä etsiä kompromissi, jossa kaikki tulevat huomioituiksi. Nykyisen kannan sisällä voi onnistumisena pitää sitä, että jatkossakin suurin osa koirista on terveitä, eivätkä ongelmat lisäänty. Ongelmien vähentämiseksi rotuyhdistys on aloittanut roturisteytysprojektin.

4.4. Ulkomuoto

Rotumääritelmä

YLEISVAIKUTELMA: Keskokokoinen. Rodussa on karvapeitteen mukaan kaksi eri muunnosta,

karkeakarvainen ja sileäkarvainen.

TÄRKEITÄ MITTASUHTEITA: Runko on säkäkorkeutta hieman pidempi.

PÄÄ: Kallo-osa: Hieman pyöristynyt, kulmakaaret eivät ole erottuvat, selvä otsauurre. Otsapenger: Selvästi havaittava. Kirsu: Keskikokoinen, väriltään mieluiten musta, ruskea on sallittu. Sieraimet ovat avoimet. Kuono-osa: Kuonon pituuden suhde kallon pituuteen on 1:1. Kuonon ja kallon ylälinjat ovat yhdensuuntaiset. Kuononselkä on suora, kohtuullisen leveä, sivulta ja ylhäältä katsottuna kuononkärkeä kohti hieman kapeneva. Huulet: Suupieliä myöten tiiviit ja tummapigmenttiset, eivät liian voimakkaat. Leuat/hampaat/purenta: Vahvat leuat, säännöllinen ja täydellinen leikkaava purenta (42 hammasta hammaskaavion mukaisesti) ts. yläleuan etuhampaat ovat tiiviisti alaleuan etuhampaiden edessä ja hampaat ovat kohtisuorassa leukoihin nähden. Tasapurenta on sallittu. Posket: Hyvälihaksiset; kuivat posket ulottuvat alaleuasta yläleuan ohi poskikaariin. Silmät: Keskikokoiset, soikeat, hieman vinoasentoiset ja väriltään tummanruskeat; keskiruskeat on sallittu. Korvat: Ylös, pään sivulle kiinnittyneet taittokorvat, taitteen ylälinja ei nouse kallon ylälinjaa korkeammalle. Korvat ovat kolmionmuotoiset, kärjistään pyöristyneet ja päänmyötäiset. Ne ovat erittäin liikkuiset ja asennoltaan mielialan mukaiset; hieman harittavat korvat sallitaan.

KAULA: Viistoasentoinen, niskasta hieman kaartuva, keskipitkä, voimakas ja selkää kohti levenevä. Kaulanahka on tiivis.

RUNKO: Ylälinja: Suora, selkälinja on hieman säkäkorkeutta pitempi. Säkä: Erottuva. Selkä: Voimakas, keskipitkä ja suora. Lanne: Hieman rintakehää kapeampi ja hyvin kehittynyt. Lantio: Hieman viisto ja lihaksikas. Rintakehä: Kohtuullisen leveä ja syvä; kyynärpäiden tasolle ulottuva. Kyljet ovat hieman kaarevat ja eturinta hieman korostunut. Alalinja ja vatsa: Vatsaviiva on lanneosaa kohti kohoava.

HÄNTÄ: Typistämätön, keskipitkä, voimakastyvinen ja sapelimainen; hieman kiertyvä häntä on sallittu. Koiran ollessa rauhallinen häntä riippuu hännänpää hieman kaartuneena, liikkeessä se nousee sirpin muotoisena selän yläpuolelle. Hännän karvapeite on rungon karvapeitteen mukainen.

RAAJAT: Eturaajat: Yleisvaikutelma: Eturaajat ovat edestä katsottuna suorat ja asennoltaan pystyt. Lavat: Hyvin lihaksikkaat, lapaluut ovat kohtuullisen pitkät ja viistot. Olkavarret: Hyvin lihaksikkaat ja lapaan nähden noin 110 asteen kulmassa. Kyynärpäät: Luonnostaan rungon myötäiset, eivät sisäänpäin eivätkä ulospäin kääntyneet; olkavarren ja kyynärvarren välinen kulmaus on noin 120 astetta. Kyynärvarret: Hieman olkavartta pitemmät, pystysuorat ja vahvat. Ranteet: Hyvin kehittyneet, eivät kuitenkaan liian voimakkaat eivätkä paksut. Välikämmenet: Suhteellisen lyhyet, edestä katsottuna kyynärvarsien suorana jatkeena, sivusta katsottuna hieman viistot. Kpäälät: Varpaat ovat hieman kaartuneet ja tiiviisti yhdessä. Kynnet ovat voimakkaat, päkiät hyvin kehittyneet ja tummapigmenttiset, vaaleat kynnet ovat sallitut. Takaraajat: Yleisvaikutelma: Takaraajat ovat takaa katsottuna suorat asennoltaan pystyt. Reidet: Hyvin lihaksikkaat. Reiden ja lantion välinen kulmaus noin 100 astetta. Sääret: Jänitekkäät, muodostavat reiden kanssa noin 105 asteen kulman. Välijalat: Kuten välikämmenet, mutta pystysuorat. Ei kannuksia. Kpäälät: Kuten etukpäälät. **LIIKKEET:** Sulavat, tehokkaat, tasapainoiset ja maatavoittavat, pitkä etuaskel ja voimakas työntö. Kromfohlrländer hyppii mielellään, se ei saa peitsata.

NAHKA: Tiiviisti rungonmyötäinen. Pigmentti on karvapeitteen merkkien mukainen.

KARVAPEITE: Karkeakarvainen: Tiheää ja laadultaan karkeaa, muodostaa parran. Sään ja selän kohdalla karvan pituus on korkeintaan 7 cm. Kyljissä karva on lyhyempää, noin 3 cm. Selässä ja raajoissa karva on karkeampaa kuin kyljissä. Karva on pidempää pään etuosassa. Korvissa karva on samanlaista kuin rungossa. Aluskarva on lyhyttä ja pehmeää.

Sileäkarvainen: Tiheää ja laadultaan sileää, ilman partaa. Sään ja selän kohdalla karvan pituus on korkeintaan 7 cm. Kyljissä karva on lyhyempää, noin 3 cm. Karva on tiiviisti rungonmyötäistä. Korvissa, kaulan alapuolella ja rinnassa karva on pidempää. Hännässä on selvä hapsutus. On toivottavaa, että eturaajojen takaosassa ja reisissä on kunnan hapsutus. Pään etuosassa karva on lyhyttä. Aluskarva on lyhyttä ja pehmeää.

VÄRI: Rungon perusväri on valkoinen, jossa on vaaleanruskea tai punaruskeasta voimakkaaseen tummanruskeaan oleva satula tai erikokoisia suuria läiskä. Jos aluskarva on ruskeaa, voivat karvojen päät olla mustat. Pään väri on mahdollisimman symmetrinen. Poskissa, silmien yläpuolella ja korvissa on vaaleanruskeat tai punaruskeasta tummanruskeaan olevat merkit. Merkkien välissä on joko otsassa tai niskaan asti ulottuva yhtenäinen valkoinen piirto (symmetrinen maski, jossa on "pläsi").

KOKO JA PAINO: Säkäkorkeus: 38-46 cm Paino: urokset 11-16 kg ja nartut 9-14 kg.

VIRHEET: Kaikki poikkeamat edellä mainituista kohdista luetaan virheiksi suhteutettuna virheen vakavuuteen. Vakavat virheet: Vaaleat silmät; liian haalistuneet ruskeat merkit, mustat läiskät ilman ruskeaa aluskarvaa, merkkien puuttuminen rungosta, erittäin epäsymmetriset merkit päässä. Hylkäävät virheet: Ylä- tai alapurenta; useamman kuin kahden poskihampaan tai lihampaankolmen puuttuminen; vä albinismi; siniset silmät; luonneviat (aggressiivisuus, arkuus).

HUOM! Uroksilla tulee olla kaksi normaalisti kehittyntä kivistä täysin laskeutuneina kivespussiin.

HUOMIOITAVA: Yksittäisen etuhampaan puuttuminen ylä- tai alaleuasta, samoin kuin lyhyehkö tai pitkähkö karvapeite eivät ole hylkääviä virheitä muutoin erinomaisella tai erittäin hyvällä yksilöllä.

Ulkomuoto ja rodun käyttötarkoitus

Ulkomuodon tärkeimmät ominaisuudet rodun käyttötarkoituksen kannalta ovat koko ja kimmoisa rakenne. Kromfohländereiden kanssa harrastetaan paljon mm. agilitya, jossa kyseiset ominaisuudet ovat tärkeitä.

Keskeisimmät ongelmakohdat

Kromfohländereillä esiintyy jonkin verran lantioltaan luisuja yksilöitä sekä koiria, joiden selkälinja ei ole suora. Molemmat rakennepuutteet vaikuttavat koiran liikkumiseen negatiivisesti ja jotta ongelma ei yleistyisi, kiinnitetään jalostusvalinnoissa asiaan huomiota.

Korvien asentovirheet ovat yleisiä ja toivottavaa olisi, että jalostuksessa asiaa pyrittäisiin korjaamaan.

Rotumääritelmän mukaan koiran tulisi olla valkoinen ruskein merkein ja otsassa piirto. Rodussa on yksilöitä, joilla puuttuu piirto kokonaan.

Karvoituksen ongelmakohtia muutamilla yksilöillä rodussa ovat liian lyhyt karvapeite, pohjavillattomuus, jalkojen ja vatsan alueen ohut karvapeite ja parrattomuus. Ongelma ei ole erityisen laaja, mutta syytä on silti seurailta, ettei karvoitukseltaan epätyypillisten koirien osuus yleistyisi.

5. YHTEENVETO AIEMMAN JALOSTUKSEN TAVOITEOHJELMAN TOTEUTUMISESTA

Rodun edellisen jalostuksen tavoiteohjelman voimassaolokausi

SKL:n jalostustieteellinen toimikunta hyväksyi 14.10.2014 kromfohrländerin rotukohtaisen jalostuksen tavoiteohjelman vuosille 2014 – 2018.

Edelliseen tavoiteohjelmaan kirjatut jalostustavoitteet sekä niiden toteutuminen

Tavoite	Toimenpide	Tulos
Vaalitaan kromfohrländerille tyypillisiä luonteenpiirteitä	Pyritään jalostusvalinnoilla vähentämään varautuneisuutta, arkuutta ja aggressiivisuutta	Arviointimittaristo puuttuu, mutta jalostustarkastusten ja yleisen tuntuman perusteella tilanne parantunut.
Terve ja elinvoimainen sekä rotumääritelmän mukainen koirakanta	Pyritään vaikuttamaan geenipohjan kapeuteen roturisteytysprojektilla ja ulkomaalaisten urosten käytöllä	Roturisteytysprojekti toteutunut suunnitelmien mukaan. Ulkomaisten urosten käyttö edelleen vähäistä.
	Pyritään jalostusvalinnoilla vähentämään terveysongelmia.	Toteutunut osittain. Epilepsiaa, kataraktaa ja virtsatie sairauksia ei ole onnistuttu vähentämään.
Jalostuksessa käytetään koiria, jotka pystyvät luonnonmukaiseen astutukseen ja synnytykseen ja hoitavat pentunsa ilman ihmisen liiallista puuttumista asioihin.	Pyritään jalostusvalinnoilla vaikuttamaan.	Toteutunut.
Nykyinen karkeakarvainen, parrakas koiratyyppi pyritään säilyttämään.	Pyritään jalostusvalinnoilla vaikuttamaan.	Toteutunut.
Tavoitteena terve, suoraselkäinen rakenne, hyvät liikkeet ja rotumääritelmän mukainen koko	Pyritään jalostusvalinnoilla vaikuttamaan.	Toteutunut.
Suositaan koiria, joiden korvat asettuisivat luonnostaan oikeaan asentoon	Pyritään jalostusvalinnoilla vaikuttamaan.	Ei ole toteutunut. Terveys ajanut monesti ulkonäköasioiden edelle.

Edellisessä JTO:ssa asetetut tavoitteet rodun kehittämiseksi ovat olleet varsin realistisia ja niissä on pääsääntöisesti onnistuttu. Rodun tilassa ei ole merkittävää paranemista tapahtunut, mutta ei toisaalta merkittävää huononemistakaan. Nykyisen jalostuspohjan kapeus aiheuttaa sen, että tilanteen säilyminen ennallaan tuleekin katsoa onnistumiseksi jalostusvalinnoissa.

Jalostuksen ulkopuolelle jäävien koirien osuus

Kasvattajakollegio pyrkii aktiivisesti vaikuttamaan ns. kotikoirien saamiseen jalostuskäyttöön. Jalostussuosituksia on lievennetty mm. ulkonäkökriteereiden osalta. Monet koirat kuitenkin kantavat

perinnöllisiä sairauksia, mikä vaikeuttaa sopivien yhdistelmien löytymistä.

6. JALOSTUKSEN TAVOITTEET JA TOTEUTUS

6.1 Jalostuksen tavoitteet

Jalostuspohja

Jalostuksen tavoitteena on mahdollisimman terve ja elinvoimainen sekä rotumääritelmän mukainen koirakanta. Geenipohjan kapeus tuottaa jatkuvaa ongelmaa jalostuksessa ja siihen pyritään vaikuttamaan roturisteytysprojektin suunnitelmallisella jatkamisella sekä lisäämällä ulkomaalaisten urosten käyttöä.

Käyttäytyminen ja luonne

Jalostuksen tavoitteena on vaalia kromfohrlanderille tyypillisiä luonteenpiirteitä, hillittyä käytöstä ja pidättyväisyyttä vieraita kohtaan. Vältetään metsästysviettiä. Pyritään jalostusvalinnoin vähentämään koirankin elämää haittaavia ääripiirteitä kuten arkuutta ja aggressiivisuutta.

Suomessa jalostukseen käytettävät koirat ovat joko ennestään tunnettuja tai niihin tutustutaan erikseen. Luonteen arvioiminen tapahtuu pääasiassa omistajan kuvauksen perusteella sekä pohjautuen havaintoihin, joita koirasta saadaan erilaisten harrastusten ja tapaamisten yhteydessä. Tilanne luonteiden systemaattiseksi arvioimiseksi toivottavasti tulevaisuudessa paranee, kun entistä useampi osallistuu jalostustarkastukseen ja luonnetesteihin ja –kuvauksiin koiriensa kanssa.

Käyttöominaisuudet

Jalostuksen tavoitteena on säilyttää kromfohrlanderin ketterä ja hyvä rakenne, jolloin se soveltuu monipuolisiin harrastuksiin.

Terveys ja lisääntyminen

Terveyshaasteita ovat tällä hetkellä epilepsia, autoimmuunisairaudet, katarakta, hyperkeratoosi, sydänsairaudet, allergiat, nivelongelmat ja virtsatiesairaudet. Jalostusyhdistelmillä pyritään vaikuttamaan siihen, että ongelmia saataisiin karsittua.

Jalostuksessa käytetään koiria, jotka pystyvät luonnonmukaiseen astutukseen ja synnytykseen ja hoitavat pentunsa ilman ihmisen liiallista puuttumista asioihin.

Ulkomuoto

Nykyinen karkeakarvainen, parrakas koiratyyppejä pyritään säilyttämään. Kuitenkin vaihtelu ulkonäössä on rodun vahvuus eikä siksi ole syytä pyrkiä siihen, että koirat olisivat ulkonäöltään nykytasoa yhdenmukaisempia. Sileäkarvaisella versiolla ulkonäökriteerit poikkeavat karkeakarvaisesta tyylistä karvanlaadun suhteen.

Terve, suoraselkäinen rakenne, hyvät liikkeet ja rotumääritelmän mukainen koko ohjaavat jalostusvalintoja. Jalostusvalinnoilla pyritään suosimaan koiria, joiden korvat asettuisivat luonnostaan oikeaan asentoon eli eivät nouse pystyyn.

Ulkomuotokriteereistä voidaan kuitenkin joustaa, jos yksilö on terve ja hyväluonteinen.

6.2 Suositukset jalostuskoirille ja yhdistelmille

Suositukset jalostukseen käytettävien koirien ja yhdistelmien ominaisuuksista

Yhdistyksen 2.12.2017 hyväksymien jalostussuositusten mukaan jalostukseen käytettävien koirien ominaisuudet ovat:

- Ei arkielämää haittaavia ominaisuuksia tai vaivoja.
- Ikä vähintään kolme (3) vuotta.
- Ei todettuja perinnöllisiä sairauksia: diagnosoitua epilepsiaa, autoimmuunisairautta, hyperkeratoosia, atopiaa, kaihia tai kystinuriaa sairastavaa koira ei tule käyttää jalostukseen.
- Luonne rodunomainen eli sopeutuvainen, oppivainen ja temperamenttinen seura- ja kotikoira, joka on hieman pidättyväinen vieraita kohtaan. Metsästysvietti on vähäinen. Aggressiivista tai arkaa koira ei tule käyttää jalostukseen.
- Hyvä hermorakenne ja rodunomainen toimintakyky.
- Terverakenteinen
- Ulkonäöltään rotumääritelmän mukainen, jonka arvioimiseksi
 - Koiralla ei ole todettu näyttelyssä hylkäävää virhettä; tai
 - Koiralle on tehty hyväksytyt jalostustarkastus. Yhdistys käyttää ensisijaisesti SKL:n jalostustarkastusta, johon sisältyy sekä käyttäytymis- että ulkonäköosio; tai
 - Koiralle on tehty jalostustarkastus kollegion tai kollegion tähän tehtävään pyytämien kasvattajien toimesta.
- Jos koiralla on jo aiempia pentueita suositellaan lisäksi, että narttu pystyy lisääntymään luonnollisesti ja hoitamaan pentujaan.

Suositus yksittäisen koiran maksimijälkeläismäärälle

Toinen pentue tulisi tehdä vasta ensimmäisen pentueen ollessa noin 2-vuotias; jos pentujen vähäisen määrän vuoksi on tarkoituksenmukaista teettää kolmas pentue, olisi hyvä jos toisen pentueen koirat olisivat täyttäneet kaksi (2) vuotta. Mitä vanhempia aikaisempien pentueiden pennut ovat sitä paremmin meillä on käytettävissä terveystietoja. Kolmatta pentuetta harkittaessa on hyvä ottaa huomioon myös mahdolliset ulkomaiset pentueet sekä aiempien pentueiden jatkokäyttö.

6.3 Rotujärjestön toimenpiteet

Rotuyhdistys jatkaa 2012 aloitettua roturisteytysprojektia. Jalostusvalinnat tehdään ensisijaisesti terveyden ja luonteen ehdoilla siten että kromfohländer on tulevaisuudessakin rotumääritelmän kuvausta vastaava seurakoira. Roturisteytyksen toteutuksessa huomioidaan myös rotutyypin säilyminen pitkällä aikavälillä ja risteytysten tuoma geneettinen monimuotoisuus. Roturisteytys toteutetaan tiiviissä yhteistyössä Suomen Kennelliiton kanssa.

Rotuyhdistys ohjaa kasvattajia tutkituttamaan jalostuskoiria ja niiden jälkeläisiä, jotta tiedon avulla päästäisiin ehkäisemään perinnöllisiä sairauksia. Yhdistys jatkaa osallistumista erilaisiin terveystutkimuksiin. Rotuyhdistys järjestää myös tilaisuuksia erilaisiin terveystutkimuksiin eri tapahtumien yhteydessä. Rotuyhdistys kannustaa ja järjestää mahdollisuuksia osallistua Kennelliiton jalostustarkastukseen, jotta kotikoirat saataisiin paremmin jalostuskäyttöön.

Kansainvälistä yhteistyötä muiden maiden FCI:n alaisten rotuyhdistysten kanssa jatketaan. Rodun kotimaan Saksan rotuyhdistykseen (Rassezuchtverein der Kromfohländer e.V.) pidetään hyvät yhteydet, jotta jalostusmahdollisuudet siihen suuntaan voisivat laajentua. Terveystietojen vaihtamiseksi pyritään saamaan Saksan ja Sveitsin tietojärjestelmä Suomen yhdistyksen käyttöön. Muihinkin maihin, joissa on kromfohländereitä, pyritään säilyttämään hyvät yhteydet ja entisestään tehostamaan mm. terveystietojen vaihtamista. Rotuyhdistys tarjoaa apuaan sekä pentujen tuomiseen

ulkomailta että sopivien urosten löytämisessä ja saamisessa jalostuskäyttöön.

Terveys- ja luonneasioista ylläpidetään mahdollisimman kattavaa tilastointia, jotta jalostusvalintoja tehdessä on käytettävissä mahdollisimman ajantasaiset tiedot koirien terveydestä. Avoin keskustelu terveys- ja luonneongelmista takaa luotettavan tilanearvion. Koirien omistajia kannustetaan olemaan kastroimatta etenkin nuoria uroksia muista kuin terveydellisistä syistä.

Koirien jalostustoiminta pyritään säilyttämään yhdistyksen piirissä. Rodun kasvattajakollegiolle toimitetaan kysely jalostusyhdistelmistä, jonka jälkeen kasvattajakollegio antaa suosituksensa käytettävistä yksilöistä kasvattajille.

Uudet pennunomistajat ohjataan rotuyhdistyksen jäsenyyteen ja opastetaan heitä vastaamaan terveystieteisiin.

Rotuyhdistys järjestää kasvattajapäiviä vähintään joka toinen vuosi, mutta tarpeen vaatiessa useamminkin. Kasvattajapäiviä järjestetään niin usein, että kasvattajia voidaan kuulla kaikista oleellisista jalostukseen liittyvissä asioissa ja tavoitteista voidaan sopia yhdessä. Kasvattajapäiviin ovat tervetulleita kaikki rodusta kiinnostuneet ja sitä harrastavat.

Kasvattamiseen liittyviä juttuja julkaistaan rotuyhdistyksen Länderi-lehdessä. Lisäksi jäsenistölle tiedotetaan rodun jalostuksellisesta tilanteesta ja jäsenistön kanssa keskustellaan yhdistyksen järjestämissä tilaisuuksissa sekä rodun facebook-ryhmässä. Kasvattajakollegio myös opastaa kaikissa kromfohrländereiden terveyteen ja jalostukseen liittyvissä asioissa, tiedottaa meneillään olevista asioista sekä auttaa löytämään sopivaa ulkopuolista asiantuntija-apua mikäli tarvetta on. Terveystieteiden ja -arkistointi pidetään ajan tasalla ja muistutetaan jäsenistöä aktiivisesti osallistumaan tietojen täydentämiseen.

6.4 Uhat ja mahdollisuudet sekä varautuminen ongelmiin

Rodun jalostuksen suurimmat uhat ja mahdollisuudet

Rodun suurin uhka on geenipohjan kapeus, jonka takia sairauksien pitäminen nykyiselläkään tasolla on haastavaa. Vallitsevassa tilanteessa kasvattajien on hankala löytää riittävän terve jalostuskumppani. Uhkana on myös tiedonpuute: kaikkia koiria ei tutkita riittävästi, jolloin käytettävien koirien tautitaustoja ei välttämättä tunneta. Kasvattajia on Suomessa vain kourallinen, minkä vuoksi uhkana on pentuemäärien pieneneminen entisestään.

Hyvin suunniteltu ja toteutettu roturisteytysohjelma sekä koirien kansainvälisen käytön merkittävä lisääminen tuovat kuitenkin mahdollisuuksia uuden geenin saamiseen ja sisäsiittoisuuden vähenemiseen ja sitä kautta terveystilanteen paranemiseen. Viime aikoina käynnistynyt aktiivinen keskustelu muiden maiden rotuyhdistysten kanssa tuo entistä paremman mahdollisuuden koirien terveystietojen vaihtoon. Sen myötä ulkomaisten koirien käyttöön ja koirien tuontiin liittyneet riskit vähenevät.

Uusien kasvattajien saaminen rotuun on mahdollisuus, jota tulee aktiivisesti edistää ja tukea. Kohderyhmäksi tulisi ottaa myös muiden rotujen kasvattajat. Samalla tulee säilyttää nykyinen tilanne, jossa rotuyhdistykseen kuulumattomia kasvattajia ei ole, ja kaikki tekevät vapaaehtoisuuteen ja avoimeen keskusteluun pohjautuvaa yhteistyötä.

Varautuminen ongelmiin

Lisääntyvä kansainvälinen yhteistyö ja siihen liittyvä terveystietojen vaihto mahdollistaa sopivien,

mahdollisimman kaukaisten jalostuskumppanien etsimisen koko maailman kannasta. Vanhojen, terveiden urosten spermaa voidaan pakastaa tulevaisuuden käyttöön. Roturisteytyspentujen EJ-rekisteröinnin avulla pyritään pitämään roturisteytysuhanke yhdistyksen hallinnassa, jotta vain terveimmät ja parhaimman luonteen omaavat yksilöt valitaan jatkokäyttöön ja toisaalta roturisteytyskoirien määrä pysyy kontrolloituna, jolloin niille löytyy puhtasrotuisia kumppaneita myös jatkossa.

6.5 Toimintasuunnitelma ja tavoiteohjelman seuranta

Vuosi	Tehtävä tai projekti
2019	Saksan tietokannan käyttöönotto ja kannan päivittämien suomalaisten korien terveystiedoilla
2020	Järjestetään kasvattajapäivä, jossa keskeisenä sisältönä uuden terveystietokannan käyttö
2021	Järjesteään jalostustarkastus erityisesti f2-roturisteytyskoirille
2022	Järjestetään kasvattajapäivä, jossa keskustellaan roturisteytysprojektin tähänastisista tuloksista ja suunnitellaan jatkotoimenpiteet
2023	Laaditaan JTO 2024-2028

JTO:n vaikutuksen seuraaminen

Kasvattajakollegio ottaa JTO:n tavoitteet ja suunnitelmat sekä niiden toteutumisen huomioon vuosittain toimintasuunnitelmaa ja jalostussuosituksia laatiessaan.

7. LÄHTEET

KoiraNet Jalostustietojärjestelmä
Kasvattajakollegion terveystietokanta 2018
Saksasta ja Ruotsista saadut tiedot 2018
Suomen Kennelliiton www-sivut

8. LIITTEET

Liite 1: Kennelliiton jalostustarkastuksen luonneosion ihanneprofiili
Liite 2: Luonnetestin ihanneprofiili
Liite 3: MH-luonnekuvauksen ihanneprofiili